OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Siviilioikeus
Lainsäädäntöneuvos Johanna Isoaho

12.5.2025

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: Jatkokirjelmä UJ 5/2025 vp U 21/2013 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (lentomatkustajien oikeudet)

Taustaa

Komissio antoi jo 13.3.2013 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 261/2004 ja matkustajien ja heidän matkatavaroidensa ilmakuljetusta koskevasta lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta 9 päivänä lokakuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta (COM/2013/0130 final). Ehdotuksesta on laadittu eduskunnalle selvitys U 21/2013 vp.

Puheenjohtajavaltio Puola on edistänyt useaan kertaan pysähtyneitä neuvotteluja tarmokkaasti käynnistettyään neuvottelut jälleen tammikuussa 2025 neuvoston ilmailutyöryhmässä tavoitteenaan saada asetusehdotusta koskeva neuvoston kanta hyväksytyksi 5.6.2025 pidettävässä liikenneneuvostossa.

Asetusehdotusta käsitellään vielä neuvoston ilmailutyöryhmässä ja ennen neuvostoa pidettävässä Coreper I -kokouksessa, jonka ajankohta on mahdollisesti 21.5. tai 28.5.

Suomen kanta

Asetus (EY) N:o 261/2004

Lähtökohdat

Suomen toiveet vakiokorvausjärjestelmän kokonaisvaltaisemmasta uudistamisesta eivät ole saaneet työryhmätasolla kannatusta. Valtioneuvosto katsoo, että asetuksen uudistaminen olisi kuitenkin tarpeellista saattaa loppuun. Uudistamistyön loppuun saattamiseksi valtioneuvosto voisi kompromissiratkaisuna kannattaa uudistamista puheenjohtajan kompromissiesityksen tarkoittamalla tavalla tai vähäisin muutoksin, edellyttäen, että matkustajan oikeuksien ja lentoyhtiöiden taloudellisen taakan välillä säilyy riittävä tasapaino.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Asetuksen soveltamisala ja liityntälennot

Valtioneuvosto kannattaa voimassa olevaa asetusta selkeämpää sääntelyä siitä, missä tilanteissa asetusta sovelletaan liityntälentoihin. Soveltamisalan osalta kannassa on huomioitu matkustajien tasavertainen ja ennakoitava kohtelu. Kannassa on huomioitu myös muun muassa EU:n lentoliikenteenharjoittajien kilpailukyky.

Vakiokorvaukset ja poikkeukselliset olosuhteet

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti sitä, että matkustajalle korvataan ajan menetyksestä syntynyt haitta. Valtioneuvosto ottaa huomioon vakiokorvausten aiheuttaman kuormituksen myös lentoyhtiöiden näkökulmasta. Valtioneuvosto katsoo, että matkustajan kannalta vakiokorvaukset eivät ole kuitenkaan asetukseen kirjatuista matkustajien oikeuksista keskeisin oikeus. Valtioneuvosto painottaa muiden, erityisesti häiriötilanteessa annettavaa apua koskevien säännösten tärkeyttä. Näistä lähtökohdista johtuen valtioneuvosto voisi hyväksyä ehdotetut vakiokorvausta ja poikkeuksellisia olosuhteita koskevat säännökset vähäisin muutoksin osana kompromissia.

Asetus (EY) N:o 2027/97

Valtioneuvosto voi kannattaa asetukseen (EY) N:o 2027/97 ehdotettuja uudistuksia puheenjohtajan esittämässä muodossa tai vähäisin muutoksin. Valtioneuvosto kannattaa vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien apuvälineiden korvaamista koskevien säännösten parantamista ja selkeyttämistä.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksen sisältöä on kuvattu kirjelmässä U 21/2013 vp. Puheenjohtajan toisen kompromissiehdotuksen sisältöä on kuvattu jatkokirjelmässä UJ 5/2025 vp. Jatkokirjelmän laatimisen jälkeen puheenjohtaja on julkaissut uudet kompromissiehdotukset: 7503/1/25 ADD 1 REV1, 7503/25 ADD 3 REV 1, 7503/25 ADD 2 ja 7503/25 ADD 4. Merkittävimmät muutokset ovat seuraavat:

Asetus (EY) N:o 261/2004

-Soveltamisala
Puheenjohtaja on ehdottanut soveltamisalan muuttamista siten, että asetusta sovellettaisiin aina, kun lento lähtee EU:n alueelta tai saapuu EU:n alueelle siitä riippumatta, onko kyseessä unionin vai kolmannen maan lentoliikenteenharjoittaja. Soveltamisajaa on kuitenkin rajattu siten, että pääsääntöisesti asetusta sovellettaisiin lentoihin (flights), eikä lentojen ketjuun (journey). Tällä olisi vaikutusta erityisesti kokonaan EU:n ulkopuolella tapahtuvien matkan osuuksien osalta. Soveltamisalasta on kuitenkin tarkoitus vielä keskustella työryhmätasolla.

-Vakiokorvaukset
Vakiokorvaukseen oikeuttavan häiriön tulee edelleen puheenjohtajan kompromissiehdotuksen mukaan olla 5 tuntia enintään 3500 km pituisilla lennoilla tai 9 tuntia yli 3500 km pituisilla lennoilla. Korvauksiin oikeuttava tuntimäärä on kuitenkin edelleen keskustelun aiheena.

-Uudelleenreititys
Jos lennosta vastaava lentoliikenteenharjoittaja ei ole tarjonnut uudelleenreititystä ja matkustajan odotusaika pitenee kolmella tunnilla, matkustaja voisi järjestää oman uudelleenreititykseensä itse ja saada hyvityksen kuluista 14 päivän kuluessa vaatimuksen toimituksesta. Korvauksen määrälle on ehdotettu katto, joka olisi 400 % lipun hinnasta.

-Lentoasemien valmius
Kaikilta unionin lentoasemilta edellytettäisiin järjestelyjä, jotta juomavettä ja latausasemia olisi saatavilla aiemman 700 000 matkustajan rajan sijaan.

-Suhde pakettimatkadirektiiviin
Kompromissitekstissä on selkeytetty asetuksen ja matkapakettidirektiivin suhdetta. Korvaukset olisi voitava vähentää toisistaan, ja jos lento on pakettimatkan osa, matkustajien ei tulisi hakea lipunhinnan palautusta tämän asetuksen nojalla, jos heillä on vastaava oikeus matkapakettidirektiiviin eli direktiiviin (EU) 2015/2302 pohjautuen.

-Riidanratkaisu
Riidanratkaisua koskevaa säännöstä on typistetty sen välttämiseksi, että nyt kysymyksessä olevassa asetuksessa ei annettaisi prosessia koskevia sääntöjä seikoista, joista säädetään jo niin kutsutussa ADR-direktiivissä 2013/11/EU.

-Poikkeukselliset olosuhteet
Poikkeuksellisten olosuhteiden ehdotettu määritelmä sisältää viittauksen asetuksen liitteenä olevaan listaan, jossa on lueteltu poikkeuksellisina pidettävät olosuhteet sekä nyt myös listaan, jossa on lueteltu olosuhteet, joita ei olisi pidettävä poikkeuksellisina. Listaa poikkeuksellisina pidettävistä olosuhteista on laajennettu komission ehdotukseen verrattuna, ja sen sisällöstä keskustellaan edelleen.

Asetus (EY) N:o 2027/97

Sallittuja käsimatkatavaroita ja soittimien kuljetusta koskevien säännösten sisällöstä käydään edelleen keskustelua. Osa jäsenmaista haluaisi laajentaa soittimia koskevat säännöt kattamaan laajemminkin arvokkaita tavaroita.

Vaikutukset

Vaikutuksia on kuvattu U-kirjelmässä ja jatkokirjelmässä.

Ehdotetuilla muutoksilla on vaikutuksia ensinnäkin matkustajien asemaan niiden selkeyttäessä useita nykytilassa epäselviä säännöksiä. Ehdotus voisi vaikuttaa siihen, että asetuksen mukaisiin oikeuksiin päästäisiin useammin ja nopeammin ja ulkopuolisen avun tarve riitojen ratkaisijana vähenisi. Korvausta maksettaisiin korvaukseen oikeuttavan tuntimäärän noston johdosta aiempaa harvemmissa tilanteissa. Toisaalta alimpien korvausten määrät nousisivat. Lentoyhtiöille kustannukset tulisivat mahdollisesti laskemaan muun muassa vakiokorvausten lukumäärän laskun, sekä riidanratkaisuun liittyvien kustannusten laskun vuoksi.

Neuvottelutilanne

Edellä todetun mukaisesti puheenjohtajavaltio Puolan tavoitteena on saada asetusehdotusta koskeva neuvoston kanta hyväksytyksi 5.6.2025 pidettävässä liikenneneuvostossa. Asetusehdotusta käsitellään vielä neuvoston ilmailutyöryhmässä ja ennen neuvostoa pidettävässä Coreper I -kokouksessa, jonka ajankohta on mahdollisesti 21.5. tai 28.5. Työryhmässä keskustelua herättävät eniten soveltamisala ja toisaalta vakiokorvauksiin oikeuttavat rajat.